

Oproep VLAIO - City of Things Slimme steden en gemeenten

City of Things - Slimme steden en gemeenten

De Vlaamse overheid voorziet met City of Things 4 miljoen euro om alle Vlaamse steden en gemeenten de kans te geven slim aan de slag te gaan met smart city-toepassingen: slim parkeren, gezondheidszorg op afstand, efficiënt energieverbruik.... In overleg met de centrumsteden opteerden we voor het indienen van drie voorstellen waarin telkens een aantal centrumsteden /VGC participeren.

De drie voorstellen werden finaal weerhouden en de uitvoering is gestart in de loop van november 2018. De 3 projecten zijn : Databroker (trekker Gent), ANPR-camera's (trekker Turnhout en daarna Mechelen) en de creatie van open (IoT) data awareness bij lokale overheden (trekker Leuven)

In 2019 en 2020 nam het Kenniscentrum de onderlinge afstemming tussen de drie projecten ter harte. In een aantal coördinatievergaderingen werd de timing van de projecten afgestemd, een gezamenlijk kennisdelingstraject onderzocht en een planning gemaakt voor een slotevent.

Je vindt de 3 weerhouden projecten hieronder.

Databroker - Gent

Er zijn verschillende (open)databronnen beschikbaar in Vlaanderen. Deze zijn thematisch of territoriaal georganiseerd, wat het voor de (her)gebruiker niet altijd makkelijk maakt om alle beschikbare data te vinden. Anderzijds merken we dat potentieel ontsluitbare data blijven liggen door het ontbreken aan technische middelen of kennis om de data te publiceren. Niet enkel bij overheden, maar privé personen, organisaties en bedrijven drukken de wens uit (IoT)data te publiceren. Bij nieuwe projecten worden publiceerbare data gegenereerd, die niet altijd verspreid worden vanuit technische/budgetoverwegingen.

Ervaring uit binnen- en buitenland leert dat zowel de portaalpak als de combinatie van realtime/sensordata met statische (geo)data een meerwaarde biedt.

Om het aanbod technisch te harmoniseren, potentiële databronnen makkelijk te publiceren en data te delen onder (al dan niet betalende) voorwaarden, manifesteert zich een nood naar een databroker. Een databroker plaatst zich tussen de IoT-devices en bundelt sensordata van publieke en private bronnen om die nadien als open/shared/closed data weer vrij te geven aan bepaalde profielen.

Hiervoor willen we een Open Source technologie stack uitbouwen, decentraal gemanaged, die data kan publiceren, een IoT-broker systeem omhelst en makkelijk te implementeren is voor andere steden en gemeenten. Het grootste deel van de uitvoering van het traject vond plaats in 2019.

In de eerste fase werd daarbij vooral werk gemaakt van het afstemmen van de verschillende verwachtingen. Aan de hand van usecases en met hulp van imec werd tot een gemeenschappelijke definitie van een databroker gekomen.

De eerste bevindingen werden in september 2019 aan een klankbordgroep voorgelegd. Deze klankbordgroep heeft de functionele en technische vereisten afgetoetst en de verwachtingen bijgesteld. Het advocatenkantoor De Groote - De Man werd gevraagd het juridisch aspect en het privacy gedeelte van een databroker nader te bekijken. Zij leverden een uitgebreid advies.

In 2020 werd samen met het Kenniscentrum Vlaamse Steden gewerkt aan de disseminatie van de resultaten van het project. Daarvoor werd op 13 december 2020 een plan van aanpak opgesteld. Op basis van het plan van aanpak werd de disseminatie als volgt aangepakt:

- De **interne Communicatie** over het project (Stad/Groep Gent) werd opgenomen door de trekkers uit stad Gent. Zij hebben zelf het relaas en het resultaat van het project intern verspreid, naar verschillende doelgroepen: ICT coördinatoren, Digipolis, directieteam, Man team,...
- Voor de externe communicatie werd beroep gedaan op communicatiespecialisten voor het ontwikkelen van twee afzonderlijke producten:
 - Een **copywriter** stond in voor het ontwikkelen van een aantal **wervende persteksten** die konden gebruikt worden voor publicatie op een aantal portaalsites (Kenniscentrum Vlaamse Steden, VVSG, VLAIO, ...) en nieuwsbrieven. Voor de publicatie in vaktechnische data-pers wordt ook een meer technische tekst ontwikkeld. Het Kenniscentrum selecteerde de copywriter en voerde daarvoor een onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking op aanvaarde factuur. Op 21 januari 2020 werd deze opdracht gegund aan CRUSHING CONTENT, Sint-Katelijnestraat 36B, 2800 Mechelen. Zij leverden op 12 maart de definitieve teksten op. De opgeleverde teksten vind je [hier](#).
 - Een **media bureau** stond in voor het ontwikkelen van een **video explainer** over het project data broker. Deze video kan gebruikt worden bij het communiceren over het project op events en via sociale media. Het Kenniscentrum selecteerde een mediabureau en voerde daarvoor een onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking op aanvaarde factuur. Op 21 januari 2020 werd deze opdracht gegund aan BVBA EFFKES – FLAN CARMEL, Rostynedreef 23, 9880 Aalter. Zij leverden op 4 april de definitieve versie van 2 video explainers op. Beide video's zijn online raadpleegbaar:
 - ❖ Een Nederlandstalige explainer video over het project databroker vind je [hier](#)
 - ❖ Een Nederlandstalige explainer video met Engelse ondertiteling vind je [hier](#)
- Stad Gent en Kenniscentrum Vlaamse steden organiseerden samen een **slotevent** in Gent waarop de resultaten van het project uitgebreid worden voorgesteld. Daarbij werd gemikt op een 75-tal deelnemers, vooral vertegenwoordigers van overheidsinstanties (stad Gent en Digipolis, andere steden en gemeenten, Vlaamse overheid, VVSG, VVP, Kenniscentrum, Imec ... bedrijven?). Het slotevent vond plaats op 4 maart in CO.Station, Gent. Hier werden in een aantal presentaties de resultaten van het project uitgebreid toegelicht. De sprekers gaven antwoord op vragen als:
 - Wat is een DataBroker?
 - Hoe kan je een DataBroker inzetten voor een datagedreven beleid?
 - Wat zijn de technische en functionele vereisten van een DataBroker?
 - Welke componenten bestaan er en welke componenten heb je nodig om een DataBroker op te zetten?
 - Wat zijn de juridische implicaties bij het opzetten van een DataBroker?

Daarna gaven twee inspirerende sprekers, [Gerrie Smits](#) en [Mathias Van Compernelle](#) hun visie op het concept databroker en het inzetten van data-technologie in de stedelijke overheid. Het event was met 75 deelnemers volledig volgeboekt. De presentatie van het slotevent vind je [hier](#). Op 20 augustus 2020 werd het eindrapport voor het project opgeleverd. Het volledige rapport vind je [hier](#).

ANPR-camera's – Turnhout en Mechelen

Het doel van dit project was tweeledig: in eerste instantie wilden we een onderzoek voeren naar standaarden, systemen, datamodellen en platformen die noodzakelijk zijn om ANPR - camera - data op een toegankelijke en bruikbare manier voor lokale besturen te ontsluiten. Het onderzoek richtte zich in eerste instantie op het in kaart brengen van bestaande praktijken en wilde vanuit die analyse benoemen wat we missen als belangrijke technische basis voor een toegankelijk ANPR-camera data platform voor lokale besturen.

Een tweede doelstelling van het project ging uit van een reeds bestaand toegankelijk platform van ANPR-camera data en wilde onderzoeken welke use cases en/of inzichten we bijkomend kunnen ontwikkelen op basis van de ANPR-camera data en welke eventuele aanpassingen technisch nodig zijn om die gewenste informatie te bekomen.

Het eindresultaat van bovenstaande doelstellingen is een uitgeschreven bestek dat op technisch vlak alle componenten bevat die we vandaag missen om te komen tot een gemeenschappelijk platform voor ANPR-data en die op basis van de gewenste use cases ook duidelijke functionele vereisten bevat.

In 2019 werd begonnen met de uitvoering van het project, het grootste deel van de uitvoering vond plaats in 2020. Na het aflijnen van de scope werd besloten eerst een grondige omgevingsanalyse te laten uitvoeren. Deze moest de basis vormen voor de verdere uitwerking van het project. In het najaar van 2019 werd een bestek in de markt geplaatst voor het uitvoeren van deze opdracht. In januari 2020 werd de opdracht toegewezen aan VIAS Institute, Haachtsesteenweg 1405, 1130 Brussel. Op 24 april werd de omgevingsanalyse opgeleverd.

Op basis van de conclusies uit de omgevingsanalyse werd besloten via een proof of concept de bruikbaarheid van ANPR data voor niet-politionele doeleinden verder te onderzoeken. Op basis van ANPR - gegevens uit stad Kortrijk werkte imec een case uit waarbij het verplaatsingsgedrag op in- en uitvalswegen in Kortrijk werd onderzocht.

Afsluitend werd VIAS Institute gevraagd, op basis van de belangrijkste vaststellingen uit deze proof of concept, een aantal standaard bestekclausules uit te werken voor het aanbesteden van vergelijkbare, op ANPR-data gebaseerde oplossingen.

Het project werd afgesloten met een digitaal slotevent, op 19 november 2020. Op dat event werden de resultaten van de omgevingsanalyse en de proof of concept uitgebreid toegelicht. De middag werd afgesloten met een debat over de uitdagingen bij het werken met ANPR data. Alle informatie over dit slotevent, alle presentaties, een samenvatting van het debat en een opname vind je [hier](#).

De creatie van open (IoT) data awareness bij lokale overheden - Leuven

Samen met een aantal andere Vlaamse centrumsteden wenste de stad Leuven, flankerend en aanvullend aan het Smart Flanders project te onderzoeken hoe we de kennis omtrent het gebruik, de generatie en de inzetbaarheid van open data bij een brede groep medewerkers in de centrumsteden kunnen vergroten.

Het project wilde in eerste instantie de basis open datakennis binnen de Vlaamse Centrumsteden in een stroomversnelling brengen en nadien inzoomen op specifieke kennisopbouw rond IOT-projecten gegenereerde datareeksen, met een eigen, hogere technische complexiteit.

Er werd onderzocht op welke manier een kennisoverdracht naar de medewerkers in de steden het best georganiseerd wordt. Voor de steden is vooral belangrijk dat training rond (linked) open data voor al het personeel van de besturen wordt georganiseerd, op uiteenlopende niveaus:

Voor toekomstige data-experts:

- Doorgedreven technische trainingen in het omgaan met (linked) open data, het verzamelen en publiceren van meta-data en het opzetten en onderhouden van een dataportaal.
- Training op het vlak van databeheer en governance.
- Naast het technische aspect worden principes over het opzetten van kwaliteitsvolle, actuele en duurzame (open-)datasets aangeleerd.

Voor beleidsmedewerkers en dataverantwoordelijken bij de stadsdiensten:

- Training op het vlak van databeheer en governance.
Er worden principes over het zorgen voor kwaliteitsvolle, actuele en duurzame (open-)datasets aangeleerd.
- Daarnaast wordt aangeleerd hoe en waar open data meerwaarde kan creëren in stedelijke processen en hoe zelfs gratis ter beschikking gestelde open data meerwaarde oplevert.
- Tegelijk wordt bekeken hoe ook externe open data geïntegreerd kan worden in de eigen organisatieprocessen.

Voor andere stadsmedewerkers en stadsbestuurders:

- Een stadsbrede open data introductie met als doel het creëren van open data awareness en basis open data kennis bij alle personeelsleden en het beleid van de stadsbesturen. Dit kan door bijvoorbeeld het uitwerken van een aantal laagdrempelige open data richtsnoeren en flankerende informatiemomenten voor een stadsorganisatie.

Het grootste deel van de uitvoering van het traject vond plaats in 2019.

Tijdens een aantal “innovatrix-sessies” werd onder begeleiding van imec samen met de deelnemende steden de exacte scope van het project bepaald. Samen met imec werd een interviewleidraad uitgewerkt voor een reeks interviews die met de stakeholders in elke stad werden uitgevoerd tijdens de zomermaanden. De resultaten werden geconsolideerd in het najaar van 2019, om zo te komen tot een overzicht van de wensen rond data Awareness in de steden.

Om de resultaten van deze analyse nog scherper te stellen en om een ruimer publiek in de steden te bereiken werd eind 2019 een online bevraging ontwikkeld en uitgevoerd in elke deelnemende stad. Deze resultaten werden in 2020 verwerkt.

Op basis van deze verwerking werd in de projectstuurgroep besloten een open data maturiteitsmodel uit te werken. Dit model laat de steden toe hun open data maturiteit zelf te analyseren, op basis van de input uit het eerder uitgewerkte interview en de online survey. Voor elk van de tien vooraf gedefinieerde maturiteitsdomeinen werden, afhankelijk van de ingeschatte maturiteit ook te nemen acties uitgewerkt, die ervoor zorgen dat de maturiteit verhoogt.

De resultaten van het project werden eind november 2020 opgeleverd. Tijdens een gevarieerd, digitaal slotevent, op 30 november 2020 werden de ontwikkelde instrumenten uitgebreid toegelicht en deelden deelnemende steden hun ervaringen uit het project. Daarnaast lieten een aantal inspirerende internationale sprekers zien hoe open data een belangrijke meerwaarde biedt binnen hun organisatie en hoe het traject naar meer open data awareness bij hen is verlopen. Het volledige programma van dit slotevent met linken naar alle presentaties vind je [hier](#).